Ses Olayları ve Yazıma Etkisi

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **1 – c 2 – a 3 – ç 4 – b**
burun → burnu, bekle-yor → bekliyor, kitap → kitabı, his → hisset

2 **D**
İkinci hecedeki "ı" ünlüsü düşmüştür.

3 **kitabı – ünsüz yumuşaması**
Sondaki "p", ünlüyle başlayan ek alınca "b" olmuştur.

4 **bekliyor – ünlü daralması**
Fiilin sonundaki geniş ünlü "e", "-yor" eki alınca dar ünlü "i" olmuştur.

5 **hissetmek – ünsüz türemesi**
"s" ünsüzü ikizleşmiştir.

6 **D – D – Y – D**
"Kitapta" kelimesinde ünsüz benzeşmesi vardır: kitap-da → kitapta.

7 **a) yaptı b) dolapta c) balıkçı**
Sert ünsüzden sonra gelen c, d sesleri ç, t olur (ünsüz benzeşmesi).

8 **D**
ağaç → ağacı: "ç" sesi "c" olmuştur. Tek heceli "top, saç" kelimelerinde yumuşama olmaz.

9 **B**
Ünlü daralması "-yor" ekinde görülür; "-acak" ekinde görülmez. Doğrusu: başlayacak.

10 **omzuma – ünlü düşmesi**
omuz + um → omzum: ikinci hecedeki "u" düşmüştür.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **oğulu → oğlu · Dolapdan → Dolaptan · ağaçının → ağacının · bekleyordu → bekliyordu · zanediyordu → zannediyordu · tezgâhcı → tezgâhçı**
Ses olaylarına dikkat edilmezse yazım yanlışları ortaya çıkar.

12 **oğlu: ünlü düşmesi · dolaptan, tezgâhçı: ünsüz benzeşmesi · ağacının: ünsüz yumuşaması · bekliyordu: ünlü daralması · zannediyordu: ünsüz türemesi**

Her ses olayı kelimenin yazımını farklı biçimde etkiler.

13 **A**

bir + cik → biricik: araya "i" ünlüsü girmiştir. D'de ünsüz türemesi vardır.

14 **Örnek: sepetçi (sepet + ci), gitti (git + di), çiçekten (çiçek + den)**

Sert ünsüzle biten kelimeden sonra gelen c, d, g sesleri ç, t, k olur.

15 **C**

"Saç" tek heceli bir kelimedir; "saçı" biçiminde yazılır. kanat → kanadı, renk → rengi, dolap → dolabı.

16 **a) reddetmek b) affetmek c) sırrı – ünsüz türemesi**

Son ünsüz ikizleşmiştir: d-d, f-f, r-r.

17 **burnu – ünlü düşmesi · diyor – ünlü daralması · çiçekçi – ünsüz benzeşmesi · hakkı – ünsüz türemesi**

Kelime ile ek birleşirken seslerde meydana gelen değişiklik yazıma da yansır.

18 **A**

B ünsüz yumuşamasını, C ünlü düşmesini, D ünsüz benzeşmesini anlatır.

19 **a) kitapçık b) yiyor c) Burnumu**

a) ünsüz benzeşmesi, b) ünlü daralması, c) ünlü düşmesi

20 **Ünsüz yumuşaması**

"git" fiilinin sonundaki "t", ünlüyle başlayan ek alınca "d" olmuştur.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **omzuna: ünlü düşmesi · ağacının: ünsüz yumuşaması · bekliyordu: ünlü daralması · hissetti: ünsüz türemesi · sepetteki: ünsüz benzeşmesi**

omuz → omzu, ağaç → ağacı, bekle-yor → bekliyor, his → hisset, sepet-de → sepette

22 **B**

Kalın kelimelerde araya ünlü giren bir örnek yoktur.

23 **Örnek: üşüdüğünü (üşü-dük-ü-nü → k, ğ olmuş) / attığı / serptiği**

"-dık/-dük" ekinin sonundaki "k" ünlüyle başlayan ek alınca "ğ" olmuştur.

24 **C**

sepet + de → sepette olmalıdır (ünsüz benzeşmesi).

25 **Ünlü daralması "-yor" eki getirildiğinde görülür; "-acak" eki alan fiilde "a" ünlüsü daralmaz.**

Bu yüzden "başlıyacak, bekliyecek" yazımları yanlıştır; doğrusu "başlayacak, bekleyecek"tir.

26 **Ece haklıdır.**

"Kitabı" kelimesinde "p" sesi "b" olmuştur; bu ünsüz yumuşamasıdır. "Kitapta" kelimesinde ise "d" sesi "t" olmuştur; bu ünsüz benzeşmesidir.

27 **C**

ağız → ağzı, oğul → oğlu, burun → burnu: üçünde de ünlü düşmesi vardır.

28 **Örnek: Bahçedeki çınar ağacının (yumuşama) altında arkadaşlarım beni bekliyor (daralma). Rüzgâr esince burnum (düşme) üşüyor. Zil çalınca sınıfa koşuyoruz.**

Kelimelerin ses olayları doğru belirlenmeli ve kelimeler doğru yazılmalıdır.

29 **Ünsüz yumuşaması, ek ünlüyle başladığında görülür. "-i" eki ünlüyle başladığı için "k" sesi "g" olmuş; "-li" eki ünsüzle başladığı için değişiklik olmamıştır.**

Ses olaylarının oluşmasında ekin ilk sesi belirleyicidir.

30 **B**

zan → zannetmek, af → affetmek: ikisinde de ünsüz türemesi vardır.